

valda eller utlottade medlemmar eller äfven familjernas till annat sammanträde än landtdag kallade capita utgöra ridderskapet och adeln såsom riksstånd, anse deras afgifna yttranden för ett riksstånds, sådant vore klarligen mot grundlagen stridande. Men obestridligt är, att regeringen utan hinder af lag kan höra dem och i öfrigt vid deras uttalade åsigt fästa den vigt, densamma för godt finner.

Men en sådan församling har en »representativ karakter»? Ja visst. Det är förunderligt, hvad menniskor, som sakna tankar, se för spöken i orden. Hvarje delegation representerar sina komittenter: de fyra ståndens representera bättre eller sämre dessa stånd. Men deras representanter representera icke utan vidare folket, äro icke folkombud. De kunna kanske ganska väl uttrycka folkets opinioner, men de representera icke dess berättigande och dess makt, om de icke på landtdag utöfva den härför föreskrifna verksamhet, hvars utöfning åter är bunden vid en bestämd laglig form.

Mången af bladets ärade läsare torde finna dessa reflexioner opåkallade. Vi få upplysa, att de från vår sida utgöra ett sjelfförsvar. Men härvid nödgas också vår upplysande förklaring stanna. Vi skrifu alltså icke, för att försvara den ena eller andra åtgärden; allt demonstrerande är i detta hänseende gagnlöst. Icke heller för att värfva anhängare för någon åsigt. Vi skrifu endast till vårt rättfärdigande inför de bladets läsare, som känna, hvar anfallet skett, och möjligen af den pretension, hvarmed detsamma uppträd, låtit sitt bedömande förledas. Att vår bevisning aldrig, åtminstone icke i oförfalskad form kommer till de många läsares kunskap, för hvilka anfallet är skrivet, derom förvissas oss de anfallandes kända praktik.

J. V. S.

30

18 ANGÅENDE ARTIKELN:¹ »FINSKA FÖRHÅLLANDEN OCH SVENSKA PRESSEN.»

Litteraturblad n:o 7, juli 1861

Denna artikel har uppväckt en storm af tidningsskrik, bördig som vanligt på missförstånd, vanställande, vrängsinnta tydningar och osanningar.

Det lönar icke mödan att spilla ord på dem, som ännu stafva på det för historiens begripande nödvändiga *a b c*, på dem, som icke förstå, att historien är nationernas och att likväl individerna hafva skuld.

Litteraturbladets läsare torde vara öfvertygade, att vi aldrig skulle kunna uppställa den förvända lära, att offentliga personers offentliga handlingar icke finge tadlas. Vi hafva äfven i den ifrågavarande artikeln, ehuru nog onödigtvis, uttryckligen med afseende på Svenska pressen medgifvit dess rätt att tadla det tadelvärda i våra Finska förhållanden. Likasålitet hafva vi velat bannlysa någon politisk sinnesstämning eller några yttringar deraf. Men blotta sinnesstämmingar och fraser verka intet; och vanliga förhållandet är, att de, som hafva mesta förrådet häraf, äro personer, hvilka till allt annat äro odugliga, ur stånd att förvärfva sig en plats i samhället, på hvilken de kunna något positivt uträtta, saknande det medborgerliga anseende, som kunde skänka deras opinierande någon vigt, och sjelfva bevisande detta

¹ Se detta blad N:o 5.

derigenom, att enligt deras försäkringar intet dugligt i deras fädernesland finnes, inga reformer till det bättre ske. Det är dem vi lagt på sinnet, att de borde känna sig sjelfva vanärade af den uselhet, de afmåla. Och vi hålla fortfarande före, att den individ, som icke blyges för sitt fäderneslands förnedring, som tror sig endast genom yttringar af sitt medvetande om densamma hafva uppfyllt sin pligt och undandragit sig medansvarigheten därför, den är en lågtäntk egoist. Vår tanke är, att hvar och en sann patriot bör känna sig medskyldig i det dåliga, som i hans fädernesland sker, allt skyldigare, ju mera han tror sig i insigt och förmåga stå öfver mängden. Finnes bland ett lands styrelsepersonal endast fäderneslandsförrädare, ja också blott allmän oduglighet, okunnighet och dålig vilja, så bevisar detta, att åtminstone den bildade samhällsklassen i landet är sedligt förfallen; råder råhet hos massan, har samma klass icke gjort, hvad den bort för dennas upplysande; ja äfven i det materiela eländet har den skuld, i huru lysande salar, den än sjelf må dväljas. Att åter de högre samhällsklassernas förfall alltid sammanhänger med en låg utvecklingsgrad hos folket i dess helhet, är derigenom icke förnekadt.

Det är i denna syftning, vi i den ifrågavarande artikeln, och der icke för första gången, talat om den Svenska pressens förhållande till Finland. Vi hafva nämnt Aftonbladet, emedan utlandet föga känner något annat Svenskt blad. Detta blads sätt att göra opposition och föra liberalismens talan har för oss betydelse endast därför, att dess uppfattning af Finska förhållanden sammanhänger med dess allmänna ståndpunkt och metod. När detsamma och dess likar ifrå mot junkrar, prelater o. s. v. sker det icke enkelt, för att vederlägga deras läror och uppkalla till motstånd mot deras politiska sträfvanden, utan medlet är, att moraliskt nedsätta dem såsom parti och individer. Motståndarena öfverhufvud förkättras. De afmålas såsom maktlystna, snikna lycksockare, utan känsla för sitt fäderneslands ära och välgång, utan deltagande för mensklighetens högre intressen. I alla länder finnas dem, som följa metoden. Det politiska partihatet fostrar den; egennyttan bemäktigar sig den, ockrande på massornas dåliga passioner, på afunden mot de rikare, de högre uppsatta, de bättre aflönade, de utmärkta och ärade, så att insigternas, talangernas, hvarje äfven den ädlaste utmärkelse faller under samma lågsinnade förkättrande som de yttre företredena. Aftonbladets historia ger rika exempel äfven i sistnämnda hänseende. Men i hvarje land, der en sådan press finnes, har den sin motvigt, mindre i det motsatta partiets lika beskaffade blad, ty detta finner vanligen för sig personer, som ingen utmärkelse ega, och från hvilkas anseende derföre ingenting kan tagas, än i en efterhand uppstående ädlare förd publicistisk litteratur. I Sverge har denna hufvudsakligen varit representerad af några blad bland landsortspressen såsom Östgötha korrespondenten, Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning m. fl. Men de Finska förhållandenas afhandlande har här af icke haft något gagn. Det är derföre det var oss synnerligen glädjande finna, att sistnämnda blad skänkt dem någon och en i ädlare anda hållen uppmärksamhet. Deremot har Aftonbladet villigt varit betjenadt af »korrespondenter», dess metods själafränder. Och i sanning: skulle Finlands historia för sista fjerndels sekel skrivas ur Aftonbladets spalter, skulle icke gerna någon svartare, beröfvad hvarje ljusskymt kunna sammanfogas. Det samma gäller i viss grad äfven Sverges, om Aftonbladet ensamt skulle läggas till grund för dess annaler. Aftonbladet har, som det säges efter träffad öfverenskommelse, sedan ett år något ändrat sitt uppträdande i fråga om Finland. Men

vår åsigt är, att bladet kunde göra något bättre, än blott iakttaga en viss försigtighet. Det kunde, om det önskar en publik i Finland, följa med företeelserna härstädes, framställande verkliga sakförhållanden, underkastande dem en lugn och värdig kritik, hvartill då hörer att bedöma, hvad som sker, med afseende på gifna förhållanden och det under dessa möjliga. Utom gagnet af en sådan kritik skulle hvarje tänkande läsare i Finland hålla bladet räkning för den kännedom om tillståndet i vårt fädernesland, detsamma skulle sprida bland Sverges inbyggare och äfven utom Sverges landamären.

10 Att vår uppskattning af moraliteten i sagde publicistiska metod skulle träffa äfven på denna sida hafvet, var klart. Den måste träffa alla dem, hvilkas patriotism inskränker sig till lusten och förmågan att nedsmutsa, hvad deras tunga berör, och isynnerhet träffa deras sinnelags utläggare med pennan – så långt denna har utrymme. Vi tvifla icke, att de på botten af våra ord läsit föraktet. Vi vilja dock försäkra dem, att de misstagit sig. Ty dessa ord gåfvo endast uttryck åt vår smärta, att se fäderneslandet fortfarande för utlandet framställas i dagern af en moder, som framföder idel moraliska missfoster, sitt fäderneslands förrädare, mensklighetens fiender. På de redskap, som äflas att öfvertyga verlden om detta det Finska eländets tillvaro, tänkte vi sannerligen icke.

För vår del, likasom vi känna blygsel öfver allt, som i världens ögon nedsätter fäderneslandet, så blygas vi äfven öfver, att det i sitt sköte hyser individer, hvilkas lust det synes vara att icke blott förtälja om dess brister, gifvande de mindre glädjande tilldragelser, som utgöra länkar i dess öden, en svartare färg genom att uppleta de svartaste motiver hos deras upphofsmän, utan äfven att, der fakta brista, för målningens fulländning dikta dem. I motsats mot dem, hvilka sätta sin ära i att öfver ingenting blygas och öfver ingenting förvänas, är det oss 30 deremot en sann glädje, att tro på en utveckling hos Finska folket och att äfven i landets styrelse och förvaltning finna bevis för densamma. Ja vi erkänna ödmjukt en underbar Försynens skickelse äfven i detta folks senare historia. Grunden för denna vår öfvertygelse är, att världshistorien icke visar oss något exempel på ett eröfradt land, som under liknande förhållanden förmått tillvinna sig den politiska ställning, hvilken i närvarande stund är Finlands. När man hört eller läsit uttrycken af den misströstan om framtiden, som tyngde våra fäders hjertan, kan man förstå, i hvilken dager förhållandenas svårighet för dem framstod. Och äfven den tanklösaste, synes det oss, borde vid en 40 blick på Finlands materiela svaghet och på det rikets kolossala makt och absoluta styrelseform, med hvilket det 1809 förenades, finna det underbart, att det dåvarande Finland icke blott nu står sjelfständigt till sitt inre statskicks, utan för detta statskicks äfven eröfrat längesedan från detsamma frånskilda delar. Ingen af dem, som lefde 1809, lærer väl trott, att vi nu år 1861 skulle räkna ett halfsekel från den dag, då, hvad fredsluten i Nystad och Åbo skilde från fäderneslandet, med detsamma återförenades, och att vi såsom snar och säker skulle motse den stund, då detta förenade folk skall träda i en icke mera afbruten utöfning af ett konstitutionelt lands rättigheter. Vi upprepa det: för vår blick äro 50 dessa skickelser underbara. Men vi hafva dervid icke glömt, att menniskan eger rättighet att glädjas öfver att vara ett redskap i Försynens hand; och vi anse derföre, att Finska folket väl utan oblyghet må tillräkna sig sjelf, hvad detsamma vederfarits, hvad det är och hvad det eger.

Det var, för att uttrycka detta tänkesätt, vi anförde, att Finland's

närvarande statsskick utvecklat sig från den osjelfständighet, hvori landet genom fredstraktaten 1809 afträddes. Men emedan vi äfven talat om svårigheterna i Finlands ställning och om det allmänna medvetandets efterhand skedda utveckling för deras öfvervinnande, lydte våra ord:

»Man bör känna, huru såväl det politiska medvetandet som garantierna för landets politiska ställning efterhand utvecklat sig, för att rätt uppskatta det närvarande. Det är i båda afseenden tillräckligt att nämna, att i fredstraktaten Finland afträddes såsom en för framtiden med Ryska riket förenad provins, och att denna ännu i en 1859, af en 10
kännare af landets lagar utgifven skrift förklarar vara landets ställning.»

Äfven om dessa två meningar läsas för sig, utan sammanhang med det öfriga, borde det väl vara klart och tydligt, hvad de innebära. Såsom utmärkande, att Finlands politiska ställning utvecklat sig från det provinsiela beroendet till ett sjelfständigt statsskick, åberopas fredstraktaten 1809—såsom bevisande det politiska medvetandets i landet långsamma utveckling, åberopas en för två år tillbaka utgifven handbok i Finsk lagfarenhet, i hvilken Finland ännu förklarar vara en med Ryssland förenad provins. I förra hänseendet tillade vi i följande 20
mening: »Från sagde början, som långtifrån innehåller ett löfte om landets nuvarande statsform, har denna utvecklat sig.»

Två saker äro väl således i det anförda klara: 1:o att vi ställa Finlands politiska nullitet i fredstraktaten mot värdet af dess närvarande statsform; 2:o att vi anförä uppfattningen i den åberopade boken af Finlands närvarande ställning såsom ett bevis på bristande politiskt medvetande.

Vi kunde helt och hållet lemna frågan om fredstraktaten. Om vi skulle misstagit oss angående dess innehåll, är fullkomligt likgiltigt. Vi hade då blott valt ett origtigt exempel för upplysande af, i hvilken grad 30
»garantierna för landets politiska ställning efterhand utvecklat sig.» Men att vi icke bestämdt uttryckt vårt medvetande om, att Finland icke är en provins, och att dess nuvarande statsform är garanterad, detta kan mot lydelsen af våra ord icke förnekas.

Vi tro oss också hafva skäl att fråga: äfven om någon otydlighet skulle funnits i våra ord, hvilken der icke finnes, ger undertecknads offentliga uppträdande någon hederligt tänkande anledning misstänka, att han någonsin kunde begå den landsförrädiska handling, att förneka sitt fäderneslands politiska berättigande såsom en i det inre sjelfständig 40
stat, och hos honom förutsätta dumheten, att vilja inför en upplyst läsarekrets bevisa, det tillvarande dokumenter och faktiska förhållanden icke äro till? Vi vilja icke tala derom, hvilket tänkbart intresse väl kunde förmå någon menniska till en sådan förvändhet dagen efter den, då Finlands Storfurste i ett offentligt manifest förklarar sig af Finlands grundlagar ega sitt berättigande att sammankalla landets ständer.

Det är gagnlöst erinra, att vi i samma artikel, der de anförda stroforna förekomma, framställa det såsom görande Finska folket förtjent af Europas bildade nationers aktning, att det tillvunnit sig sin »egen statsförfattning, egen styrelse, egna finanser», att dess invånare äro »Finska undersåter», att vi der yttra vårt förtroende till beståndet 50
af »garantierna» för landets närvarande statsskick, vidlyftigt orda om det redan säkra förverkligandet af Finska folkets väsentligaste politiska berättigande, representationsrätten, o. s. v.

Men allt detta oakadt har man icke blygts föregifva, att vi i sagde artikel skulle förnekat, det landet eger några garanterade politiska

rättigheter. Det blad, som främst hedrat sig med denna förnedrande insinuation är Åbo Underrättelser. Ett Svenskt blad har upptagit densamma, uppenbarligen äfven det häri dirigeradt af Finsk hand. En annan tidning i eget land har följt det lockande exemplet, ehuru mindre öppet i sina påståenden, likväl mot oss(!) citerande de offentliga handlingar, som innehålla monarkernas afgifna försäkringar om bibehållandet af Finlands grundlagar.

När vi i detta blad (1859 N:o 10) anmälde den ofvan omtalade boken, *Juridisk handbok för medborgerlig bildning* af Johan Philip Palmén, och anmärkte origtigheten af den i densamma framställda uppfattningen af Finlands förhållande till Ryssland, hvilken ger vid handen, att landet vore *en med Ryssland förenad särskild provins*, begagnande tillfället att citera alla dessa dokumenter, som tillförsäkra Finland dess sjelfständiga statsform, då hördes ännu ingen af dessa herrar af, hvilka nu taga munnen så full af konstitutionelt vetande. Boken är dock författad af en utmärkt lagkunnig, är en handbok för hvar man äfven i Finlands positiva statsrätt och bestämd att lefva vida längre och att öfva ett oändligt vidsträcktare inflytande på det allmänna vetandet, än en tidskriftsartikel. De hafva ännu ingenting att mot den anmärka. Men då vi, såsom ofvan visats, erinrat om uppfattningen i denna bok såsom ett bevis för det politiska medvetandets i landet ringa utveckling – icke blott hos den ärade författaren, som ansett sig förbunden utan vidare förklaring nyttja verba formalia i ett Manifest, utan hos den allmänhet, som med ligkiltighet mottager en sådan framställning, nu anfalla dessa då så tystlåtna herrar oss, såsom skulle vi satt landets politiska rättigheter i fråga!

Vi hafva aldrig befattat oss med våra motståndares motiver. Vi vilja icke heller nu döma öfver desamma. Gerna ville vi också tro, att endast ömheten om de för fäderneslandet dyrbara rättigheter, som utgöra talämnet, föranledt ett missförstånd å deras sida. Men ett sådant misstag vore alltför groft; insinuationen är alltför stridande mot våra klara ord; det välbehag, hvarmed den utlägges, vittnar för mycket om den dolda ilska, som födes af sårad egenkärlek, och som hos vissa människor endast näres af medvetandet om egna bevisade oförrätter. De hafva aldrig kunnat hysa den förmodan, att insinuationen icke af oss skulle tillbakavisas. Men de hafva dock icke tvekat, att mot oss slunga en beskyllning, den svåraste som mot någon Finsk man kan göras. Deras förhoppning är, att dock något skall fastna, att ett flitigt förnyande af lögnfulla smädelser dock skall förmå göra den smädades heder misstänkt.

Artikeln i det Svenska bladet har i detta hänseende visst första rummet. Den åtnöjer sig icke med att i undertecknad se en despotismens försvarare i allmänhet eller, såsom Åbo Underrättelser, blott påpeka mina österländska sympatier; den talar mycket bestämdt om den förändrade ställning, jag intagit till styrelsen, huru jag vägrat underteckna en patriotisk adress med flera dylika osanningar, allt tillhörande denna publicistiska metod, för hvilken personernas moraliska nedsvärtande är hufvudsak. I öfrigt är det äfven i dess framställning afgjord sak, att i vår ifrågavarande artikel i Majhäftet Finlands konstitutionela berättiganden förnekas. Hvad som med anledning af denna osanning af bladet anföres, för att styrka dessa berättigandens tillvaro, är det fattiga, först i Åbo Underrättelser anförda. Ingenera bladet har begagnat de anvisningar till ett rikare vetande i ämnet, vi i den nämnda anmälan af Hr Palméns Juridiska Handbok lemnat dem. Det Svenska bladet känner denna anmälan, men använder sin kunskap

derom endast till framhållande af den lätthet, hvarmed undertecknad ombyter åsigter. Fransmännens utsago, att endast dumhufvudet aldrig förändrar en åsigt, har visst sin sanning. Men äfven med fara att räknas till den klassen, tror undertecknad icke, förrän bevis derpå anföras, sig någonsin hafva återtagit någon offentligen uttalad grundsats, eller yrkat satser, som stått i strid med förut uttalade. Mitt första offentliga uppträdande skedde vid en så sen ålder, att inga ungdomsförhastanden dåmera borde komma i fråga. Skulle dock något sådant återtagande kunna uppvisas, anser jag det endast då för ett fel, om det senare yrkandet i sig är falskt och oberättigadt. Ty att öfvergifva en oriktig åsigt är det icke. Men insinuationen, att jag skulle ändrat tanke angående mitt fäderneslands statsrättsliga ställning, anser jag mig enkelt kunna förakta.

Hvad särskildt angår fredstraktaten 1809, hvarom äfven det Svenska bladet ordar, har det, såvidt jag vet, aldrig blifvit bestridit, att Finland var en Svensk provins. Något annat, än provinsen Finland, afträdde Sverge icke och kunde det icke afträda. En sjelfständig Finsk stat egde Sverge icke att i sina fredsslut förfoga om. Det afträdde den »Svenska provinsen Finland», om hvilken »f. d. provins» man till lust och leda sett Svenska pressen orda, till Ryssland såsom en provins; ty det kunde icke afträda något annat, än hvad som tillhörde detsamma. Tanklöst afskrifva vederbörande, att Finland och Westerbotten till Torneå elf skola »under full egande rätt och öfverherrskaft tillhöra kejsaredömet Ryssland och förblifva dermed införlifvade.» De synas mena, att dessa just äro de ordalag, i hvilka man talar om *en stat* och dess statsrättsliga ställning. Det vore eget, att få höra dessa »statslärares» åsigt, huru då i en statshandling skall talas om en provins, om de icke anse det för densamma vara nog, att med ett rike »införlifvas» »under full egande-rätt.» Må de gå igenom all verdens diplomatiska akter, genom hvilka landafträdelser skett, och de skola icke finna några mera bindande uttryck för afträddandet af det obetydligaste landstycke, som icke ens gjort anspråk på att utgöra en egen provins.

Det borde vara lätt förstådt, att fredstraktaten är en folkrättslig akt, icke en statsrättslig, att den angår Rysslands och Sverges ömsesidiga rättigheter icke Finlands politiska berättiganden; och synes det oss, att hvarje lagom klok Finne bör i sistnämnda hänseende tala om densamma så litet som möjligt.

Artikel VI i samma traktat är ömtålig att vidröra, ömtålig nemligen för den Svenska nationalkänslan. Må den anses såsom en för dennas tillfredsställande tillräcklig reservation. Dess betydelselöshet i öfrigt är för något mer än 20 år tillbaka tillräckligt diskuterad. När hans Majestät Konungen af Sverge i denna artikel frikallar sig från sin »annars heliga pligt att göra förbehåll», så äro uppenbarligen inga förbehåll gjorda. Den makt, som dikterade freden, kunde icke göra den besegrade makten till garant för det afträdda landets politiska ställning. Men man kan väl tänka sig, att en försäkran af Ryssland's Kejsare angående densamma, under förbehåll mot all garanträttighet från Sverges sida, kunnat i traktaten inflyta. Det är också längesedan känt faktum, ehuru de värda statsrättslärarna icke råkat få kunskap derom, att de Svenska underhandlarna sökte utverka en sådan förklaring, men att det icke lyckades dem, troligen emedan hvarje sådant begifvande i en traktat med fremmande makt kan gifva anledning till framtida inblandning från dennas sida. Sverge sjelft hade haft tillräcklig erfarenhet häraf mellan frederna i Åbo och Werelä.

Att nu Konungen i Sverge försäkrar sig hafva tagit kunskap om

Kejsar Alexanders regentförsäkran, härpå grundande sin frisägelse från, hvad han säger vara sin pligt, detta är för Finlands statskick och Finska folkets berättiganden så värdelöst, som något vara kan. Ingen statsrättslärare, ingen diplomati kan deri se en garanti för någonting i världen – om ej för den goda viljan att gagna Finland; ehuru försäkringen bär i sig sjelf vittnesbördet om denna viljas svaghet. Hans Majestät Konungen ser sig frikallad från sin annars heliga pligt, att göra förbehåll till sina fordna undersåters förmon, »sedan Hans Majestät Kejsaren af Ryssland redan gifvit de ojäfaktigaste bevis af den rättvisa och mildhet, hvarmed Hans Majestät beslutit att regera öfver innevånarena af det land, Han sig nyligen tillvunnit, i det han ädelmodigt, sjelfmant och af egen böjelse försäkrat dem om en fri utöfning af deras religion, deras egendomsrätt och privilegier.» Att Kejsar Alexander försäkrat ännu något mera, nemligen att han bekräftat och stadfäst »landets grundlag», det visste Finlands invånare, förrän fredstraktaten skrefs. En provins kan ega sin särskilda religion och sina privilegier. En »fri utöfning af egendomsrätten» synes här vara, något betydelselöst. Men ett land, som har egna grundlagar, är icke mera blott provins. Herrarne kunna visst tro, att man i diplomatiska akter slumpar med ord, såsom Herrarne det sjelfva bruka. Vi skulle tro, det vara välbetänkt ordet »grundlag» icke kommit att få en plats i fredstraktaten. Något garanterande dokument hade denna i alla fall icke blifvit. Men det hade derigenom medgifvits, att för behåll angående Finlands statsform kunnat tillhöra Sverges konungs pligter, ehuru Sverige blott afträdde en provins, icke en stat. En stat blef Finland *efter* och *genom* föreningen med Ryssland. De kejsarliga manifesterna glömma icke att erinra härom, huru Finska folket nu inträdt bland nationernas tal o. s. v.

Intressant är att finna, att det Svenska bladet adopterar Hvassers lära om den af Finska folket vid Borgå landtdag afslutade »separatfreden», ett yrkande, för hvilket nämnde Finlands varma vän på den tid, då det yttrades, blef af Svenska pressen utmålad såsom en Rysslands hejduk, »f. d. Ryska professorn». Beklagligen deltog en Finsk man, den af hvarje Finne kända och värderade pseudonymen, »Pekka Kuoharinen», i detta anlopp mot Hvasser. Obestriddigt är, att Finska folket, genom att före fredsslutet aflägga trohetsed åt och på landtdagen hylla en ny regent, tog sitt öde i egen hand. Men det fordras mycken tankeförvirring till att i samma andetag, man erkänner detta, framställa fredsfördraget såsom en garanti för Finlands statsrättsliga ställning.

Sanningen är, att nämnda Finska folkets företag juridiskt var ett lagbrott, för hvilket hvarje Svensk domstol skulle dömt deltagarna från lifvet, men att det politiskt är den akt, hvarpå Finlands statsrättsliga ställning hvilat. Ty af Finska folkets berättigande att så handla beror dess berättigande att mottaga Kejsar Alexanders thronförsäkran. Finland eger för sina politiska berättiganden inga andra dokumenterade garantier, än sådana monarkernas försäkningar. Att dock ord och försäkningar äro rättsligt, äfven statsrättsligt bindande aftal, hvilka icke rättsenligt kunna ensidigt återkallas, synes vara vederbörande obekant. Separatfreden, hvaröfver Svenska pressen på sin tid så mycket gycklat, är visst ett olämpligt ord. Men en på konstitutionen afgifven regentförsäkran är rättsligt lika bindande, är icke mindre ett aftal. Vi få hänvisa till den 1840 tryckta skriften: *Finlands närvarande statsförfattning* af Olli Kekäläinen, der Herrarne äro i tillfälle att lära, hvad Hugo Grotius, Pufendorff och Vattel härom hafva att förmäla. De kunna ur den öfvertyga sig, om de icke råka veta det förut, att äfven Olli

Kekäläinen är en Finsk rättslärare, och, med undantag naturligtvis af dem bland Herrarne, som icke finna någonting i världen underbart, skola de förundra sig öfver, att denne rättslärare kallar Art. VI i fredstraktaten för »en diplomatisk artighet», fränkännande samma traktat all betydelse såsom garanti.

Men vi hoppas hafva anfört tillräckligt för rättfärdigande af vår yttrade åsigt: att 1:o Sverige genom fredstraktaten i Fredrikshamn åt Ryssland för all framtid afstod *en provins*, som kallades Finland: att 2:o Finland från att vara en åt Ryssland afträdd provins blifvit en stat med en garanterad statsform.

Det ligger ingen vikt på tidsföljden, i hvilken utvecklingen fortgått. Vi hafva blott talat om, hvad Finland statsrättsligt var i *fredstraktaten*, och hvad Finland statsrättsligt nu är. Såsom redan anmärkt blifvit återopade vi detta förhållande endast för att beteckna den utveckling, som föregått i de politiska garantierna och det politiska medvetandet.

Vi hade kunnat säga: »Det är i båda afseenden tillräckligt att nämna, att i *fredstraktaten Finland af Sverige till Ryssland afträddes, att under full eganderätt för framtiden med detta rike införlifvas* o. s. v. Men vi förmå verkligen icke inse, att vår mening härigenom varit bättre uttryckt.

Vi hafva sagt: »Från sagde början, som långtifrån innehåller ett löfte om landets nuvarande statsform, har denna utvecklat sig.»

Gerna medgifva vi, att detta är i viss grad oegentligt uttryckt, nemligen såvida orden afse fredstraktaten och provinsförhållandet. Traktaten innebär nemligen hellre slutet af, hvad som dittills varit. Den är slutpunkten för Finlands vordna statsrättsliga förhållande, dess ställning såsom provins. Det nya hade sin början med thronförsäkringen och hyllningen vid Borgå landtdag – eller kanske rättare, såsom Olli Kekäläinen fattar saken, med manifestet af den 5 Juni 1808, genom hvilket Finland förklarades vara »för alltid förenadt med Ryska riket», och hvilket manifests ordalag Hr Palmén ehuru mindre egentligt följt; ty der heter det, att »provinsen Finland», icke Finland såsom provins, är förenad med Ryska riket. Vi hafva vid anmälan af ifrågavarande skrift fästat uppmärksamheten härpå. I öfrigt förtjenar det väl med afseende på detta manifests olikhet mot fredstraktaten anmärkas, att i detsamma icke är fråga om »införlifvande» och »eganderätt.»

Må alltså vara, att detta manifest bland dokumenter utgör den rätta början. Men steget, som Finland uttog, är det från provins till stat. Och det tog detta steg på egen hand. Garantiernas utveckling från denna början består åter icke blott i de senare tillkomna, Finlands statsrättsliga förhållanden närmare bestämmande dokumenterna. Ett politiskt dokument består i ord. Det har sitt värde, sitt stora värde för bestämmandet öfver rätt och orätt. Men det är i sig ett maktlöst ting. När de rättsbestämningar, det innehåller, fylla människors medvetande och styra deras handlingar, då först blifva dokumenterna annat än ord, de blifva en makt. Denna är garantiernas sannskyldiga utveckling; och den går jemna steg med det allmänna medvetandets.

Vi äro osäkra, om icke från första tiden af Finlands förening med Ryssland i själva verket ett tillbakagående i politiskt medvetande i Finland egde rum. Kanske dock hellre i politiskt vetande. Ty man finner, att under första tiden en lätt förklarlig försagdhed, att icke säga förskräckelse herrskade. Men emedan denna tid var en period för nya institutioners upprättande, sattes dock all den insigt, som i landet fanns, i rörelse, och hvad som skedde följdes lifligare af den allmänna uppmärksamheten. Men då vi för vårt minne återkalla tiden från

1820-talet till bortom 1840, kunna vi icke annat inse, än att under denna tid allmänandan öfverhufvud och isynnerhet det politiska medvetandet i landet slumrat. Det är i sistnämndt hänseende betecknande nog, att grundlagarne på 50 år blifvit en enda gång af trycket utgifna, och då på Finska språket, nemligen i »Suomen Suuriruhtinamaan tilasto.» Tidningarne gifva en temligen säker måttstock för det allmänna medvetandets ståndpunkt. Hvar och en vet, huru beskaffade de voro ännu för tjugu år tillbaka. Man söker i en hel årgång förgäfvnes en enda artikel, som rör andra inhemska angelägenheter, än litteraturen. Icke ens en enda artikel om landets jordbruk, industri eller handel står att i dem finna. Landets Svenska tidningsblad¹ sakna väl också ännu redaktioner, som skulle förmå yttra något eget ord i landets angelägenheter. Men det ger ett så mycket vackrare vittnesbörd om allmänandan i närvarande stund, att dessa i insända artiklar flitigt och vanligen med sakkännedom behandlas. »Skulle Finlands ständer ännu engång kallas till en sådan sammankomst», säger² erkebiskop Tengström i sin bekanta berättelse om Borgå landtdag; och dessa tveksamma ord hafva länge utgjort ett sannt uttryck af det stora flertalets åsigt rörande denna angelägenhet. Andra anspråk och förhoppningar hafva numera, man kan säga på de sista tie åren, vaknat till lif.

Men icke mindre vigtig, än de styrdas medvetande om det garanterade, är allmänandan hos de styrande. Man bör ihågkomma, att (om till landets gagn eller skada, lemna vi derhän) i Finland icke finnes någon oberoende, jordegande aristokrati, hvilken såsom t. ex. i England och Ungern kunde egna sin verksamhet åt statens angelägenheter, utan afseende på dermed förbundna ekonomiska fördelar. Der de styrande äfven på de högsta platserna icke ega någon annan bergning än sin lön, der är deras förhållande i alla länder afhängigt. Endast i den mon, de understödas af det allmänna medvetandet, stärkes deras eljest osäkra ställning. Så länge personerna och deras tillgöranden äro likgiltiga för allmänheten, är äfven deras bibehållande eller aflägsnande från deras plats en likgiltig sak. Men den är det icke mera, när det allmänna gillandet eller ogillandet med någon styrka förnimmes. I Finlands ställning är det ännu i vida högre grad än eljest af vigt, om landets styrelse uppbares af den allmänna opinionen. Eger den icke landets aktning och förtroende, vore det föga förunderligt, om den blott komme att inregistrera färdiga beslut, tillkomna genom inflytanden och i en form, hvilka landets författningar icke erkänna. Utan en egen, oberoende styrelse åter är »nationens politiska tillvarelse» ingen, finnes »staten» icke till. Detta, ett lands oberoende utåt, är det första. Styrelseformen är i jämförelse dermed likgiltig.

Att i dessa hänseenden en fortgång skett, att styrelsen under årens lopp vunnit i fasthet utåt, detta utgör i och för sig en utveckling af garantierna. Den har också mer och mer sökt sitt stöd hos folket. Genom mångfaldiga exempel framgår bemödandet att i viktigare organisationsfrågor inhemta allmänna mening och att sätta styrelseåtgärderna i öfverensstämmelse med denna. Härtill kommer, att författningar och åtgärder blifvit vidtagna, hvilka mer och mer befästat landets sjelfbestånd och oberoende i det inre, ett oberoende, hvarför utan garantierna icke ega någon verklighet, förblifva blotta ord.

Den vigtiga frågan för dagen, den numera säkra utsigten till en

¹ Vi citera ur den Tyska öfversättningen i »Finlands Gegenwart und Zukunft.»

² Det är blott en enkel sanning, att erkänna, att vissa Finska blad redigeras med vida större allvar och insigt.

landtdags snara sammankallande, utgör ett vittnesbörd för denna fortgång. Obestriddigt är, att förlitandet till Monarkens ädla rättskänsla och flerfaldt bevisade vilja, att tillfredsställa sina Finska undersåtens rättmätiga önskningsar, gjort det möjligt att framställa äfven denna önskan såsom den angelägnaste att uppfylla. Men likaså afgjordt är, att Monarkens rådgifvare icke kunnat framställa den utan att understödas af det allmänna medvetandet. Minsta eftertanke borde lära, att isynnerhet i en angelägenhet sådan som denna allmänna opinionens tryckning är oundgängligt vilkor. Den har varit det i alla länder; huru mycket mera är då detta icke nödvändigt i Finlands förhållanden.

10

Det Svenska bladet menar, att Svenska pressen först då skulle nedsatt tillståndet i Finland, om den framställt allmänandan och det politiska medvetandet såsom härstädes föga utvecklade. Sanningen nedsätter icke, äfven om den är bitter att höra. Det är lögnen och vanställandet, som kränka. Af ett folk, som plötsligen från seklers osjelfständighet öfvergått till att sjelf vårda sina angelägenheter, och detta i så föga gynnsama förhållanden, eger man icke rätt att begära rapida framsteg. Det hade varit så mycket mindre nedsättande, som tillfälle hade funnits att vänligen anmärka de spår af allmänandans utveckling, hvilka under årens fortgång företett sig. Men detta allt skulle visserligen fordrat ett annat mått af vetande och af offentlig moralitet, än det vissa blad besitta. Man kan väl öfverhufvud icke fordra, att en dagbladsskrifvare skall se sakerna med historikerns blick. Men något häraf vore dock önskligt. Och äfven den klenaste historie-skrifvare i vår tid borde kunna meddela den lärdomen, att andan hos staternas styrelser beror af det sociala och politiska medvetandets utveckling hos folken, och att denna senare sammanhänger med folkens historiska öden, deras förhållanden till andra folk och stater. Den, som eger insigt nog, att ur denna synpunkt betrakta Finlands historia äfven under de sistförflutna femtie åren, skall, tro vi, finna tillräckligt faktiska förhållanden, för att icke anse densamma vara för Finland nedsättande.¹

20

30

Det Svenska bladet formaliserar sig särskildt öfver våra yttranden angående det blifvande Utskottet. Hvad ett Kejsarligt manifest påbjuder, kan här icke underkastas någon offentlig kritik. Det och dess efterlefnad är faktum utan vidare. Lika litet, som något annat blad, har vårt kunnat orda om Manifestets lydelse eller Utskottets ändamålsenlighet m. m. Mot vissa Stockholmsblads hufvudsakligen på vanliga moraliskt nedsvärtande förutsättningar grundade uppfattning, hafva vi enkelt satt vår åsigt, att Utskottets sammanträdande bör begagnas till allt det goda, detsamma möjligen kan föranleda. Vi lade vigten derpå, att då såväl de frågor, Utskottet föreläggas, som sjelfva öfverläggningarne komma att offentliggöras, derigenom ett tillfälle öppnas att »i tryckskrifter» offentliggen diskutera flera af de ärenden, hvilka skola öfverlemnas åt landtdags pröfning. Vi utmärkte i en slutresumé detta såsom hufvudsak i vår framställning med orden: »att fäderneslandets välfärd främjas derigenom, att de faktiska förhållandena begagnas till allt det goda, de medgifva.» Och emedan vi sjelfva gerna förtro oss åt medmänniskors heder och ära samt med hvarje Finsk man äro fast öfvertygade om Monarkens personliga ädla afsigter, förklarade vi vår

40

50

¹ Vi fästa ännu uppmärksamheten på den oöfverträffliga genialitet, som först uppräknar de dokumenter, på hvilka Finland's politiska berättiganden stöda sig, och derefter utropar: är det nu underbart, att dessa berättiganden finnas? Oxen som har klöfvern för sig, förvånas icke det minsta öfver, att den vuxit, att den herrliga födan bildats af solstrålar, regndroppar och svartmylla, resp. kol, kalk m. m.

åsigt vara, att det endast kan lända till fäderneslandets gagn, att med förtroende mottaga det erbjudna tillfället till en sådan diskussion inom och utom Utskottet. Vi kunna tillägga, hvad vi anse, att hvar man borde begripa, att Utskottets sammanträdande utgör, så att säga, en laga fasta på landtdagens snara sammankallande.

Vi skulle tro, att intet är enklare, intet mera af förhållandena påkalladt, än en sådan uppfattning, förutsatt, vi medgifva det öppet och uttryckligt, att densamma icke innebär ett förbiseende af, hvad lag och författning påbjuda.

10 Under fortsättande af det hela dess framställning genomgående personliga missfirmandet, förklarar det Svenska bladet oss icke hafva reda på, huru en lagreform skall i konstitutionel väg bedrifvas. Emedan § 42 i regeringsformen föreskrifver, att lagförslag skola utgå från regeringen, förmenar bladet, att allt landtdag föregående deltagande från »riksståndens» sida icke är rättsenligt.

20 Vi hafva på annat ställe redogjort för vår åsigt, att de fyra ståndens deputerade i Utskottet *icke äro riksstånd*. Till öfverflöd kommer att i Utskottet finnas en deputerad, den för universitetet, som skämmer bort hela riksståndshistorien. Den glädjande aktning för universitetet, som i stadgandet härom röjer sig, har utan vidare gifvit Utskottet betydelsen att vara blott en samling af vissa samhällsklassers och korporationers betrodda män.

Och då icke ens sagde så djupliggande blad förmår förneka regeringen rättighet att i regeringsåtgärder söka upplysning om det för landet gagneliga, hvar och huru den behagar, så kan frågan om insigten i den punkten anses för afgjord.

30 Men bladet vill också påstå, att en sådan väg för reformers förberedande i allmänhet är inkonstitutionel. Det behagar yttra sig: »Först skall inom det allmänna medvetandet en stadgad åsigt bilda sig i hvarje lag och förvaltningsfråga. Detta allmänna medvetande skall sedan kompileras, komponeras och redigeras, och det härigenom uppkomna lagförslaget så omsider till regering och ständer öfverlemnas» – förmenande, att »den naturliga och lagliga ordningen härvid är ungefär den motsatta.»

40 Har man rätt att förvånas öfver någon tankeoreda hos en dagbladsskrifvare, så må väl det anförda gifva anledning dertill. Regeringen är alltså det första, ständerna det andra, och det allmänna medvetandet det sista momentet i en konstitutionel reform! Förunderligt, att det icke förfares sålunda med den Svenska representationsreformen. Två stånd voro här det första, det allmänna medvetandet i reformmötena är det andra och man vill, att regeringen först i tredje rummet skall taga frågan om händer. I nationalbeväpningsfrågan åter är det allmänna medvetandet i form af skarpskytteföreningar det första; regeringens förordning i ämnet är det andra; och det är väl troligt, att, när saken kommer till sin utveckling, ständernas medverkan blir nödvändig såsom det tredje. Spanmåslagen i England gick, såsom hundra andra lagreformer derstädes, ut från folkmötena, från det allmänna medvetandet. Vi erinra uttryckligen derom, att vi ingalunda ställt Utskottet i jembred med sådana möten och den genom dem bedrifna agitationen. Vi anse endast, att äfven en dagbladsskrifvare, som håller något

50 på sin slängdhet i den konstitutionela teorin, borde veta, att det är en lagreforms ära, att den utgår från det allmänna medvetandet och, så väl ske kan, uttalar dettas innehåll.

Vi hafva nu visst icke kunnat föreslå folkmöten; men vi hafva förordat de blifvande landtdagsfrågornas offentliga diskuterande i

tryck och ansett det erbjudna tillfället härtill såsom en stor fördel för deras lyckliga lösning. Det Svenska bladet slutar med den försäkran, att vi icke funnit nödigt påpeka, att pressen är den naturliga vägen att göra fosterlandets angelägenheter till ett allmänt diskussionsämne. Vi kunna sluta med anförandet af detta ytterligare bevis på det Svenska bladets ädla sanningskärlek.

Vi hade tillsändt Åbo Underrättelsers redaktion ett positivt yrkande, att bladet måtte återtaga den sanningslösa beskyllningen.

Bladets redaktion behagar i dess N:o 91 svara: »Eder auktoritet i Finland är så stor, att *endast medgifvanden*, sådana som detta: '*Den flyktigaste blick borde lära, att det är underbarare, att Finland besitter några politiska rättigheter, än att dessa jemförda med t. ex. Sverges äro ringa*' sammanställda med det öfriga af artikeln *Finska förhållanden och Svenska pressen* i Litteraturbladet för maj d. år, allvarligen hota sjelfva dessa politiska berättiganden.» 10

Det är med en så nedrigt frivol förevändning Åbo Underrättelser försvara sin sanningslösa uppgift, att vi skulle »*frånkännt Finland obestriddliga politiska rättigheter*».

Vi finna det underbart, att Finland besitter politiska berättiganden, mindre underbart, att dessa icke äro jemförliga med Sverges. Vi yttra detta i ett sammanhang, som visar, att vi anse det böra räknas Finska folket till heder, att hafva tillvunnit sig det mått af nationel sjelfständighet, det för närvarande eger. Och Åbo Underrättelser våga inför allmänheten föregifva, att vi dermed skulle förnekat Finlands politiska rättigheter. 20

Om vi sade: att solens lysande och värmande förmåga är underbar, skulle vi alltså hafva förnekat, att solen lyser och värmer!

Dock nej! Å. Underrättelser säga *nu*, att våra ord »*allvarligen hota sjelfva dessa politiska berättiganden*».

Det löjlige deri, att våra ord skulle *hota* Finska folkets berättiganden, lemna vi derhän. Solens ljus och värma skulle lika mycket hotas, om vi funne dem underbara! 30

Men det var icke om »hota» det var fråga, utan om den sanningslösa infamin, att vi skulle »*frånkännt* Finland obestriddliga politiska rättigheter».

Denna beskyllning är det, som ur Åbo Underrättelser, genom vederbörligt bedrifvande, öfvergått i ett antal Svenska blad. Man beskyller oss för landsförrädiska yrkanden, att nemligen *förneka*, det Finland eger politiska berättiganden. Och när vi säga: återtag osanningen! svarar man: era ord *hota*. Hvilka ord? Jo de, som uttrycka vår öfvertygelse, att de politiska berättiganden, Finland tillvunnit sig, hållna mot de svårigheter, med hvilka Finska folket haft att kämpa, göra detta folk icke oförtjent af andras erkännande. 40

Åbo Underrättelsers redaktion förklarar visst, att det är dessa ord »sammanställda med det öfriga innehållet af artikeln» som »hota» o. s. v. – Med denna fras försvarar den sitt angrepp på en persons heder och ära. Lättsinnet går fullkomligt upp mot syftningens låghet.

Bladets försäkningar om »vördnad» m. m. äro i bredd härmed ett lömskt krypande, dess förklaring, att endast patriotismen föranledt dess dåd, en hädelse. 50

Bladet finner slutligen en tillflykt bakom något hinder att citera. Vi erbjuda dess redaktion vårt blads spalter, der väl intet skall hindra citerandet af våra egna ord.